

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
FACULTATEA DE SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ

TEZĂ DE DOCTORAT

-REZUMAT-

Vulnerabilitatea și riscul de dezastru. Inundațiile în
comunități rurale românești.

Profesor coordonator:

Prof. Univ. Dr. Doru BUZDUCEA

Doctorand:

Anca MIHAI

BUCUREȘTI

2019

Cuprins

Introducere	3
Argumentul cercetării	5
Structura lucrării	7
Cadrul conceptual.....	7
Metodologie	9
Rezultatele principale ale studiului	12
Concluzii și reflecții personale.....	14
Implicațiile teoretice.....	14
Potențiale studii următoare.....	15
Mulțumiri	18
Recunoaștere	19
Bibliografie	20
Anexă – Cuprinsul tezei de doctorat.....	24

Introducere

Am pornit prezentul demers de cercetare dintr-o curiozitate personală. Am fost intrigată de faptul că inundațiile, care se petreceau aproape în fiecare an în România, produceau și pagube, dar și victime. Știrile pe care le consumam prezentau situații dramatice, în care locuitorii păreau a fi victimele unui fenomen natural extrem în fața căruia instituțiile publice reacționau mai mult sau mai puțin satisfăcător. Având în vedere impactul produs de natură asupra oamenilor care locuiesc în spațiul respectiv, nu m-am îndoit că subiectul este de interes pentru domeniul social.

Cu toate acestea, înainte să am răspunsuri sau informații, am pornit în studiu cu trei premise semi-conștientizate și generale: (a) că fenomenele naturale extreme nu pot fi totuși împiedicate, (b) că instituțiile publice responsabile să intervină sunt copleșite de nevoia de intervenție și (c) că locuitorii sunt mai degrabă victimele ale căror suferință este accentuată în funcție de contextul socio-economic în care trăiesc. Pe parcursul explorării, acestea au fost când infirmate, când confirmate. Acumularea informațiilor și a datelor din teren a generat noi întrebări și necesitatea de a aprofunda unele tematici pentru a înțelege procesele care le determină. În final însă, scopul studiului calitativ nu este să ofere un răspuns afirmativ sau negativ, ci să susțină explicațiile de nuanță (Babbie, 2010). Un lucru fundamental nu s-a schimbat însă: dezastrele sunt în sine rezultatele unor procese sociale, chiar dacă se declanșează la interacțiunea cu natura (Beck, 1992).

Cercetarea dezastrelor este un domeniu de studiu relativ nou. Deși au existat inițiative în prima jumătate a secolului XX (Quarantelli, 2000), domeniul a înflorit în a doua jumătate a secolului XX. Fiind un domeniu multidisciplinar, există perspective diverse de abordare (Gilbert, 1998; Tierney, 2007; Perry, 2018). Acestea pot fi înscrise pe o linie continuă, de la natural, în stânga, la social, în dreapta.

În studiul sociologic al dezastrelor sunt explorate comportamentele și trăirile persoanelor care se confruntă cu efectele generate de manifestările aspre ale unor fenomene naturale și/sau non-naturale. Presupune studiul modului în care oamenii acționează pentru a limita pericolele existente în natură și în care reacționează atunci când potențialele pericole se concretizează. Procesul pe care îl presupun dezastrele poate fi investigat la nivelul indivizilor, dar și la nivel de grup sau localitate, național și internațional.

Studiul meu, mai ales prin interviurile cu persoanele afectate de inundații, explorează modalitățile în care indivizii se organizează pentru a gestiona riscul de hazard: cum se pregătesc pentru inundație, cum reacționează la risc, cum gestionează efectele inundației, cum se recuperează după inundație, ce învață din experiențe și care sunt așteptările lor în privința unor evenimente viitoare. Analizarea răspunsurilor este un prim pas către formularea unor metodologii care să permită construirea unor scale de măsurare a vulnerabilității adaptate contextului românesc. Astfel de încercări sunt începute deja de alți specialiști, dar în legătură cu riscul de cutremur din București (Armaș și Gavriș, 2016).

În această lucrare sunt abordate activitățile organizațiilor neguvernamentale în eforturile de atenuare a dezastrelor prin oferirea de bunuri și servicii locuitorilor afectați. Sunt abordate de asemenea și activitățile desfășurate de respondenții din alte două instituții publice pentru reducerea efectelor inundațiilor și a riscului de dezastru. Despre activitatea fiecăreia dintre instituții pot fi identificate informații atât în reglementări formale (legi, hotărâri de guvern, ordonanțe de urgență, regulamente, etc.), cât și în rapoarte de activitate și informări pe paginile electronice folosite de instituții pentru a comunica publicului. Intervievarea unor persoane care lucrează la promovarea misiunii însă permite o incursiune în cultura organizațională, surprinsă în mai mică măsură în documentele anterior menționate. Studiul prezintă așadar reflecțiile unor angajați cu privire la activitatea de reducere a dezastrelor, permițând o incursiune în demersurile instituționale implementate cu scopul de a proteja sistemele social și natural de consecințele inundațiilor.

În continuare voi prezenta succint (a) argumentul cercetării, (b) structura lucrării în care punctez principalele sensuri ale conceptelor utilizate, elementele de metodologia cercetării, cât și principalele rezultate ale cercetării și (c) concluziile studiului, cu referire la implicațiile teoretice și potențiale studii următoare. Finalizez introducând mulțumiri, recunoașterea și bibliografia rezumatului.

Argumentul cercetării

EM-DAT este o sursă importantă de informație privind dezastrelor. Aceasta permite utilizatorului de internet, prin acces gratuit la o interfață simplu de utilizat, să își contureze o imagine de ansamblu asupra dezastrelor produse în lume. Prin standardizare este permisă realizarea unor comparații mai degrabă simple, folosind diferite criterii precum țara/continentul și anul sau legate de tipul de dezastru. Un fenomen poate fi descris ca dezastru în funcție de impactul efectelor negative ale inundațiilor în comunități. Metodologia EM-DAT (Guha-Sapir et al., 2009) încadrează un fenomen în categoria dezastru atunci când cel puțin unul dintre criterii se aplică unui fenomen: (1) cel puțin 10 persoane decedate, (2) cel puțin 100 de persoane afectate, (3) se declară stare de urgență sau (4) se cere asistență internațională.

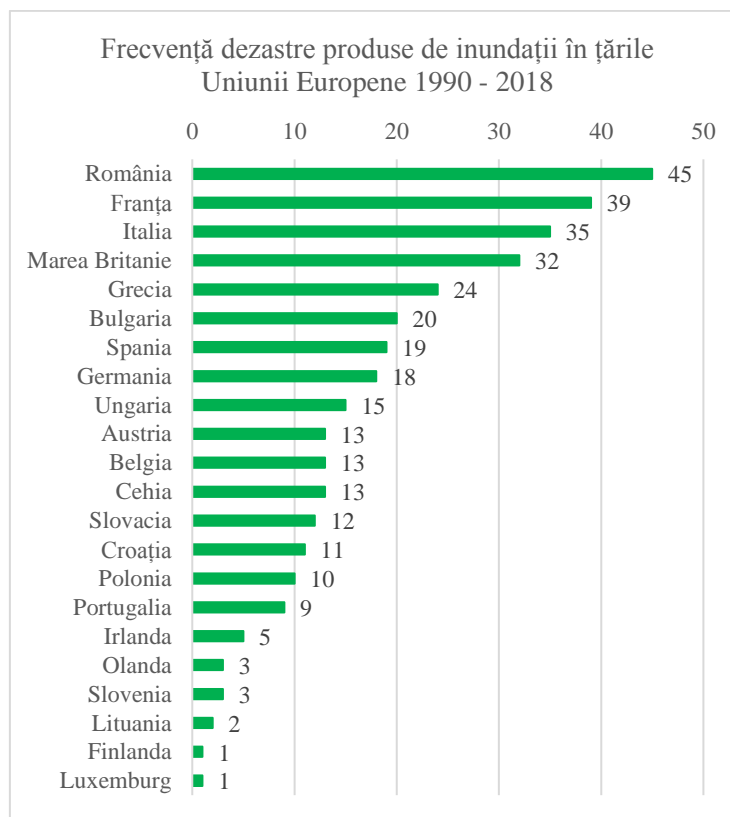
La nivelul Uniunii Europene, în perioada 1990-2018¹, România este țara cu frecvența cea mai mare de inundații, cu 45 de dezastre cauzate de inundații, urmată de Franța cu 39 și Italia cu 35, așa cum se poate observa din graficul² de mai jos. În cei 28 de ani, cele mai multe decese produse ca urmare a inundațiilor sunt înregistrate tot în România, reprezentând aproximativ 26% din totalul deceselor înregistrate la nivelul Uniunii Europene.

Cu toate acestea, cele mai multe pagube sunt înregistrate pentru alte state. Cele mai multe sunt înregistrate în Cehia, pentru care sunt raportate 13 dezastre produse de inundații. Acest stat este urmat apoi de Germania, în care au avut loc 17 dezastre. Cele două state se clasează pe locurile unu, respectiv doi, (aceleași poziții) și când se calculează pagubele medii per inundație. În acest clasament, România este pe locul 6, fiind întrecută de Cehia, Germania, Polonia, Ungaria și Marea Britanie. Acest lucru ilustrează faptul că în ciuda frecvenței ridicate a dezastrelor produse de inundații, valoarea pagubelor înregistrată este mai mică decât în alte state care au o frecvență mai mică a inundațiilor. Se poate explica fie prin erori de colectare a datelor, fie prin erori de raportare, fie prin erori de măsurare și valorificare a pagubelor.

¹ Baza de date internațională a dezastrelor include intrări începând cu 1900. Totuși, am ales să redau informația colectată după 1990 pentru a reda cifrele cu mai multă acuratețe. Evoluția tehnologiilor permite o mai bună monitorizare și înregistrare în prezent, ceea ce determină o creștere a încrederii în date.

² Datele provin din baza de date internaționale a dezastrelor EM-DAT, din meniul căutare avansată *Advanced Search*. Am realizat următoarea selecție: (1) pe ani (1990-2018), (2) am selectat EUROPA, (3) Clasificarea dezastrelor după grupa „Naturale”, subgrupa „Hidrologice” și apoi tipul „Inundație” și (4) filtru pe an și țară. Am exportat rezultatele în Excel unde am selectat, pentru această analiză, doar statele membre ale Uniunii Europene (situația din 2018) în care s-au înregistrat inundații în perioada 1990-2018. Lipsesc date pentru Cipru, Danemarca, Estonia, Letonia, Malta și Suedia.

Totodată, o explicație posibilă este că dezastrele produse în alte state afectează zone în care au fost expuse bunuri cu o valoare mai ridicată comparativ cu cea a pagubelor produse în România.

Raportat la perioada 1990-2018, în România în 22 ani au avut loc 45 de dezastre produse de inundații, în medie mai mult de o inundație pe an (aproximativ 1,6). Au existat ani în care inundațiile din România nu s-au transformat în dezastre, precum 1990, 1992, 1993, 1996, 2011, 2012 și 2017 însă au existat și doi ani în care în România au avut loc 6 dezastre cauzate de inundații (2005 și 2006). Numărul total de persoane decedate înregistrat de EM-DAT pentru perioada 1990-2018 este 436, dintre care 130 decese s-au petrecut în 2005 și 2006 (aproximativ 30% din decese) în timp ce 146641 de persoane au rămas fără adăpost.

La nivel național s-au adoptat măsuri pentru a preveni și reduce riscul de dezastre. De-a lungul anilor 1970 și 1980 se realizau investiții în măsurile structurale care aveau și funcții privind reducerea riscului de dezastru (de exemplu proiecte de infrastructură), eliminarea inundațiilor fiind dezirabilă. În anii 2000 se observă creșterea în importanță a măsurilor non-structurale, deși măsurile structurale sunt în continuare promovate ca reprezentând soluțiile principale și, drept urmare, sunt alocate resurse pentru implementarea lor (Zaharia et al., 2015, p. 56). Pentru că lupta împotriva inundațiilor este pierdută, în prezent accentul este amplasat asupra prevenirii dezastrelor.

Structura lucrării

Lucrarea este împărțită în șase capitole. În primul capitol prezint succint care este stadiul actual al studiului sociologic al dezastrelor. Capitolul doi cuprinde principalele concepte de lucru cu scopul de a argumenta rolul lor în încercările prezente de teoretizare. Acesta este urmat de prezentarea măsurilor de intervenție, cu precădere a celor non-structurale; focusul principal al capitolului este asupra explorării vulnerabilității și a rezilienței la dezastru, precum și al inegalității și in Justițiilor privind distribuirea riscului și accesul la oportunități. Capitolul patru este mai degrabă concentrat asupra practicilor românești pentru reducerea riscului de dezastru. Capitolul cinci cuprinde informații privind cercetarea empirică, de la aspecte metodologice, la analiza datelor și concluzii. Ultimul capitol prezintă concluziile demersului de cercetare.

Cadrul conceptual

Cadrul conceptual este cu precădere redat în capitolele unu și doi. Modalitatea de exemplificare a acestora se regăsește în capitolul trei.

Primul capitol este cea mai scurtă unitate dintre cele șase din lucrare. Conține un scurt istoric al apariției și dezvoltării domeniului, bazat în principal pe descrierile realizate de Enrico Louis Quarantelli (2000), considerat a fi unul dintre pionierii domeniului, dar și alții (Burton, Kates and White, 1993; Gilbert, 1998; Tierney, 2007), descrierea perspectivelor de studiu al dezastrelor, principalele teorii sociologice utilizate în explicarea dezastrelor, cât și contextul studiului dezastrelor în România. În ceea ce privește sociologia românească, domeniul de studiu al dezastrelor este poziționat periferic. În timp ce un dezavantaj major îl constituie lipsa unor surse suficiente pentru informare, avantajul principal este că furnizează oportunități mai degrabă nelimitate pentru studii exploratorii (dar nu numai). Perspectiva prin care poate fi abordat studiul meu este cea propusă de Robert Stallings. Sociologul susține că eforturile de studiu empiric al dezastrelor nu pot fundamenta o teorie majoră în sociologie. Acesta consideră dezastrele a fi mai degrabă un prilej pentru a aprofunda teoria ordinii sociale, un dezastru provocând o întrerupere în organizarea obișnuită a traiului indivizilor (Stallings, 1998).

Am considerat următoarele ca fiind cele mai importante concepte pentru definire și explorare în capitolul doi: inundațiile, expunerea, riscul, vulnerabilitatea și dezastrul. Prin inundație, V. Sorocovshi (Sorocovschi, 2004) înțelege acele „fenomene hidrice extreme generate de apele mari sau de viituri” (p.2). Din punct de vedere legal, un spațiu este inundat

atunci când pe suprafața acestuia se află apă în situație excepțională (Parlamentul României, 1996). Un hazard reprezintă un fenomen periculos care, prin concretizarea într-un anumit spațiu, produce pagube și pierderi fizice, biologice, de mediu, psihologice, sociale, economice, culturale; acesta poate fi un fenomen natural (Burton et al., 1993, p. 30; UNISDR - Strategia Internațională a Națiunilor Unite pentru Reducerea Dezastrelor, 2009, p. 17). Expunerea la inundație se referă la persoane, proprietăți, sisteme sau alte elemente care se află în zona de manifestare a hazardului și pot suferi pierderi sau pot fi alterate, în urma prezenței lor în respectivul cadru (UNISDR - Strategia Internațională a Națiunilor Unite pentru Reducerea Dezastrelor, 2009, p. 15).

Riscul este definit de către Biroul Națiunilor Unite pentru Reducerea Riscului Dezastrelor (UNISDR) ca fiind combinația dintre producerea unui eveniment și consecințele sale negative (Coppola, 2011; PreventionWeb, 2013). Omar D. Cardona (2004, p. 47) prezintă trei dimensiuni ale riscului: eventualitatea, consecința și contextul. Autorul susține faptul că acesta are un caracter activ, deoarece în funcție de conștientizarea sa se va alege o variantă de acțiune ale cărei consecințe vor fi vizibile în viitor, fiind astfel incerte. Una dintre caracteristicile riscului este faptul că acesta are o orientare spre viitor, indivizii confruntându-se cu o incertitudine (Beck, 1992, p. 33). Având această trăsătură, se consideră că riscul are două părți, (a) riscul în sine și (b) modul în care individul se raportează la acesta (Beck, 1992, p. 55), fiind extrem de dificil de calculat cu exactitate dacă riscul s-a amplificat ori dacă percepția individului despre acesta s-a extins.

Discursul privind vulnerabilitatea populației la dezastru este relativ recent, dezvoltat în anii 1970-1980 când intervențiile tehnice au eșuat și când s-a schimbat perspectiva, de la concentrarea asupra intervenției pentru răspuns, la încurajarea comportamentelor preventive (Wahlstrom, 2017, p. 335). Potrivit terminologiei propuse de Națiunile Unite (UNISDR - Strategia Internațională a Națiunilor Unite pentru Reducerea Dezastrelor, 2009, p. 30), *vulnerabilitatea* constă în caracteristicile și circumstanțele unei comunități, ale unui sistem sau ale unui bun care contribuie la susceptibilitatea comunității/sistemului/bunului să sufere pierderi în urma unui hazard. Vulnerabilitatea este dinamică în timp, ea putând fi crescută sau estompată (Blake et al., 2017, p. 284).

Sociologul E.L. Quarantelli (2000, p. 682) definește dezastrele ca fiind „ocazii relativ neașteptate când, din cauza amenințărilor percepute, rutina unităților sociale colective este serios întreruptă și când cursuri ale acțiunii neplanificate trebuie să fie întreprinse pentru a face

față crizei”. Definiția surprinde caracterul relativ spontan al unui hazard care produce efecte neplanificate; manifestarea hazardului întrerupe activitatea desfășurată cu regularitate de indivizii activi în teritoriul asupra căruia acesta se manifestă și generează pericole percepute de indivizi ca riscuri; totodată, face referire și la faptul că există o situație de criză careia i se răspunde prin acțiuni mai degrabă neplanificate (sau cu un grad mare de spontaneitate), efect al nevoii de adaptare la condițiile existente în respectivul cadru spațio-temporal.

Termenilor menționați anterior li se adaugă și alții, precum reziliență, cunoaștere locală, capital social, grupuri vulnerabile, justiție de mediu, toate fiind tratate în capitolul trei. În acesta sunt prezentate măsurile de intervenție pentru reducerea riscului de dezastru. Aici argumentez nevoia de concentrare asupra măsurilor non-structurale. De asemenea, pledez pentru accentuarea rolului asistenților sociali în reducerea riscului de dezastru. Având în vedere cauzele sociale ale dezastrului, asistentul social beneficiază de cunoaștere și instrumente pentru a lucra împreună cu alți specialiști pentru a reduce vulnerabilitatea și crește reziliența (Dominelli, 2011, 2012). Mai ales în contextul în care presiunile asupra locuitorului de a se proteja și răspunde în fața pericolelor de mediu cresc (de exemplu, prevederi legislative în care este responsabilizată populația (Guvernul României, 2010) sau obligativitatea asigurărilor împotriva dezastrului) (Linnerooth-Bayer and Amendola, 2000).

În capitolul patru prezint informații privind schimbările climatice și participarea României în acorduri internaționale. Descriu situația națională privind concretizările riscului de dezastru până la finalul anului 2018 și cadrul legislativ care permite implementarea acțiunilor de limitare a efectelor negative ale fenomenelor naturale severe.

Metodologie

Scopul cercetării este să contribuie la aprofundarea cunoașterii din sociologia dezastrului prin explorarea manierei în care este prevăzut, implementat și perceput sistemul de management românesc al intervenției la inundații. Obiectivul principal este să descriu modul în care sunt adresate riscurile și vulnerabilitățile la dezastru cauzat de inundații într-o comunitate, explorând relația mutuală dintre cunoașterea locală și intervenția specializată reglementată. Principala întrebare de cercetare vizează modul în care contribuie activitățile implementate de experți și comportamentele locuitorilor la reducerea riscului de dezastru, la scăderea vulnerabilității și la creșterea rezilienței.

Am ales să răspund la întrebarea de cercetare prin organizarea unui studiu bazat preponderent pe ancheta sociologică. Metoda selectată contribuie la conturarea unei abordării descriptive a subiectului (Chelcea, 2001). Cercetarea este de tip transversal (Babbie, 2010). Pe lângă ghidurile de interviu și chestionar utilizate, am folosit și observația neparticipativă pentru a înțelege cu precădere efectele fizice ale inundațiilor și modul în care respondenții se raportează la pierderi.

Pentru analizarea vulnerabilităților și a riscurilor la inundații se distinge între două perspective: intervenție *top-down* și intervenția *bottom-up*.

Pentru prima dintre ele, am realizat interviuri în profunzime cu 11 specialiști angajați în instituții publice sau organizații neguvernamentale. Specialiștii au fost selectați în funcție de activitatea desfășurată la dezastrul declanșat de inundații și disponibilitatea lor de a participa la studiu. Scopul interviurilor cu experți este de a surprinde modul în care sunt transpuse în practică (1) principiile promovate de strategiile și convențiile internaționale la care România este parte semnatară, (2) legislația și politicile privind reducerea vulnerabilității, a riscurilor asociate dezastrului și (3) reglementările privind intervenția în situații de urgență în diferite faze ale managementului dezastrului. Colectarea datelor s-a desfășurat între februarie și iulie 2017.

Ghidul de interviu a fost consultat de majoritatea experților înainte de realizarea interviului. Din cele 11 interviuri realizate cu experți, patru interviuri nu au fost înregistrate pentru că respondenții nu au acceptat înregistrarea discuțiilor. Cu excepția interviurilor online (N=3), toate celelalte (N=8) s-au realizat la sediul organizațiilor/instituțiilor respective. Interviurile au durat în medie 63 de minute, variind de la cel mai scurt care a durat 20 de minute la cel mai lung, care a durat 96 de minute și au fost înregistrate cu reportofonul.

Am selectat pentru studiu patru localități rurale din bazinul Siret, acest bazin fiind cel în care s-au înregistrat cele mai multe dezastruri, potrivit analizei pe care am realizat-o pe documente publicate de Administrația Națională „Apele Române” pe pagina web a instituției. Procesul de selectare a localităților a fost îngreunat de următoarele dificultăți (Administrația Națională „Apele Române”, 2015a, 2015b, 2018). Informația a fost confirmată cu specialiști care lucrează la nivel central.

Pentru ilustrarea celei de-a doua, am realizat 15 interviuri în profunzime în patru localități și am completat 4 chestionare cu personal care își desfășoară activitatea în primărie (de exemplu șeful serviciului de voluntariat pentru situații de urgență, asistent social sau

persoană responsabilă cu asistența socială, primar, vice-primar, secretar, responsabil registrul agricol, responsabil departamentul economic, polițist local, bibliotecar, dar și alții).

14 dintre interviurile realizate cu persoane din comunitate (din totalul de 15) au fost înregistrate audio și transcrise ad-litteram. Cel de-al 15 respondent din comunitate nu a acceptat înregistrarea discuției. După finalizarea discuției cu respectivul respondent, intervievatorul a înregistrat principalele puncte discutate și impresiile pe reportofon. Această înregistrare a fost transcrisă ad-litteram, de asemenea. Toate interviurile s-au înregistrat ca urmare a unor discuții față în față, în localitatea în care locuiesc respondenții.

Tabel 1 Comparație între cele două tipuri de interviuri aplicate

Interviu comunitate	Interviu experți
Scop: explorarea experiențelor respondenților	Scop: explorarea manierei în care este practică misiunea organizației
Construit pornind de la literatura de specialitate	Construit pornind de la legislația în vigoare și informația de pe pagina electronică a instituției
Premisă: Permite explorarea experienței în diferite faze ale dezastrelor	Premisă: Permite explorarea intervenției în diferite faze ale dezastrelor, în funcție de misiunea instituției/organizației pentru care lucrează
Înseamnă că: ghidul de interviu putea fi aplicat uniform tuturor respondenților, indiferent de localitate	Înseamnă că: ghidul de interviu este un instrument mai puțin structurat, întrucât unor instituții/organizații unele întrebări nu sunt aplicabile (de exemplu, <i>În ce comunități ați intervenit până acum?</i> ar putea să nu fie aplicabilă pentru instituțiile de la nivel central, care au mai degrabă rol de coordonare). De asemenea, uneori este nevoie de întrebări suplimentare, aplicate numai unui anumit tip de instituții (de exemplu, hărțile de risc pentru inundații).
Rezultat: ghidul de interviu este structurat	Rezultat: ghidul de interviu este semi-structurat la care se adaugă întrebări suplimentare, în funcție de clarificările necesare pentru a înțelege ce presupune activitatea respondentului

Interviurile au fost codate în două perioade, în septembrie-octombrie 2017 (cele 15 realizate în comunitate) și iunie-iulie 2018 (cele 11 realizate cu experți). Procesul de codare s-a desfășurat în două faze deoarece abordarea interviurilor s-a realizat în manieră diferită. Acesta s-a realizat atât manual, pe documente imprimate, cât și în Atlas.ti. În procesul de codare, s-a folosit mai degrabă o abordare teoretică a analizei tematice, întrucât încercarea de definitivare a codurilor a avut în vedere încadrarea în diferite perspective abordate în prima parte a acestei lucrări (Braun și Clarke, 2006, p. 88). Pentru analizarea datelor a fost utilizată

metoda analizei tematice (Braun și Clarke, 2006; Saldana, 2009; Vaismoradi, Turunen, și Bondas, 2013).

Rezultatele principale ale studiului

Persoanele care sunt afectate de inundații beneficiază în procesul următor manifestării hazardului de suport din partea instituțiilor publice, a organizațiilor neguvernamentale, a agenților economici, a familiei, în timp ce folosesc totodată și forțele proprii pentru a elimina efectele inundației, așa cum este descris mai sus. Din mențiunile respondenților, aceștia nu sunt implicați activ în procesul de recuperare. Din concentrarea respondenților asupra refacerii propriei gospodării și din criticile aduse suportului de care au beneficiat reiese totuși că locuitorii nu sunt încă o parte activ implicată în procesul de recuperare post-hazard. Respondenții doresc restabilirea rutinei (Stallings, 1998) și nu identifică neapărat în rutină cauze pentru efectele negative ale inundațiilor. În timp, amintirea dezastrului se estompează, iar nevoile imediate ale indivizilor preced nevoia acestora de reducere a riscului de dezastru.

Din declarațiile respondenților, încrederea în autoritatea publică locală este mai degrabă redusă acolo unde eforturile pentru recuperare au fost limitate. Se observă că există încredere redusă acolo unde respondenții consideră că putea fi făcut mai mult la nivel local. În lipsa de suport formal pentru recuperare (sau a existenței unei structuri insuficiente), indivizii apelează la rețeaua socială pentru refacere.

Familia este una dintre principalele surse de suport (Portes, 1998): acolo sunt temporar găzduite persoanele afectate și/sau animalele lor, membrii familiei ajută în eliminarea mâlului și a efectelor negative imediate și ei, împreună, lucrează pentru repararea/reconstruirea locuinței. Pentru susținerea eforturilor se apelează și la prieteni. Vecinii par a fi mai puțin implicați, pe de-o parte pentru că și ei sunt afectați și se ocupă de propria gospodărie, dar și pentru că poate fi vorba despre capital comunitar scăzut. Atunci când vecinii sunt menționați ca sursă de suport se observă o suprapunere între vecinătate, prietenie și/sau rudenie. Aceste schimburi se pot afla la baza stimulării cooperării între localnici pentru reducerea riscului de dezastru (Murphy, 2012; McEwen *et al.*, 2018).

Una dintre cele mai importante concluzii ale interviurilor cu experții este că în managementul dezastrelor colaborarea și coordonarea interinstituționale sunt inerente procesului de gestionare a riscului de dezastru. Non-exhaustiv, cauzele parteneriatelor au la bază elemente precum: probabilitatea de concentrare a resurselor în anumite localități în

defavoarea altora care sunt în nevoie (având în vedere, de exemplu, că organizațiile neguvernamentale intervin în special acolo unde au deja birouri, programe sau o relație de colaborare existentă), lipsa de resurse (materiale, financiare, umane) pentru ca o singură instituție să asigure întreaga intervenție, existența de expertiză specializată în diferite instituții/organizații, precum și faptul că intervenția în dezastre este complexă și necesită expertiză variată. Colaborarea dintre societatea civilă și instituțiile publice menține realizarea unei intervenții coordonate de sus în jos, în care locuitorii sunt (mai mult sau mai puțin) reprezentați prin instituțiile publice locale.

În principal, experții respondenți fac referire la situațiile de intervenție după ce hazardul s-a manifestat. Există referiri la situațiile care contribuie la formarea dezastrelor, precum despăduriri, aruncarea deșeurilor în locuri nepotrivite precum șanțuri și văi de râu/pârâu secate temporar, locuire informală, însă acestea nu sunt abordate în profunzime pentru că rolul instituțiilor în prevenirea acestor fenomene este mai degrabă limitat. În acest mod, respondenții se concentrează asupra reducerii efectelor hazardului, asupra excepției cum o numește R. Stallings (Stallings, 1998), și nu asupra modificării rutinei pentru a scădea vulnerabilitatea populației și crește reziliența acesteia.

În timp ce noi măsuri (de exemplu înlocuirea distribuțiilor de bunuri cu distribuirea unor tichete valorice) au rolul de a respecta autonomia și autodeterminarea individului în recuperare, pentru ca organizațiile să poată dovedi că resursele alocate sunt investite în acord cu planificarea inițială sunt create mecanisme de monitorizare și evaluare care permit menținerea controlului asupra utilizării ajutorului de recuperare. Instituțiile publice realizează activități de prevenire a situațiilor de urgență, precum informarea populației cu privire la riscuri și dezvoltarea de abilități prin simulări, de intervenție în situații de urgență, pentru a elimina efectele directe ale inundațiilor, dar și de atenuare, prin construirea și întreținerea lucrărilor de apărare împotriva inundațiilor, de monitorizare a situațiilor meteorologice și hidrologice, precum și a implementării unor mecanisme de gestionare a debitelor pe cursurile de râu.

Organizațiile neguvernamentale acoperă nevoia de suport social pentru persoanele afectate de manifestarea hazardului existentă în localități. Toate persoanele intervievate lucrează în organizații internaționale cu tradiție în lucrul cu persoanele afectate de calamități. Eforturile acestora sunt încadrate în sfera asistenței umanitare, care face parte din misiunea organizației. Ele intervin prin activități post hazard, atât în faza de răspuns, cât mai ales, în cea de recuperare, dar sunt dependente de sursele de finanțare.

Concluzii și reflecții personale

Implicațiile teoretice

Se confirmă faptul că nu atât hazardul în sine generează consecințele negative, cât organizarea socială dintr-un anumit teritoriu la un moment dat este predispusă respectivelor consecințe negative în urma totalității deciziilor manifestate până la momentul fenomenului în cauză. Fiind construit social (Berger and Luckmann, 2008), dezastrul și gestionarea riscului de dezastru sunt influențate de organizarea socială. Astfel, contractele sociale dintre cetățeni și cei care administrează bunurile comune ale acestora implică inclusiv gestionarea riscului de dezastru.

Din discuțiile cu persoanele din comunitate și cu experții reiese faptul că un dezastru se poate petrece la oricare dintre nivelurile micro, mezo, macro sau internațional. Pentru ca un eveniment să fie considerat dezastru, după regulile EM-DAT (EM-DAT, 2018), de exemplu, este nevoie ca inundația să producă consecințe la nivelul unui număr mai mare de locuitori (10 decese sau 100 de persoane afectate sau declararea stării de urgență sau solicitarea de ajutor internațional). Astfel, un fenomen poate deveni un dezastru când însumează consecințele negative extreme produse pe un anumit areal, când localitatea nu poate să răspundă prin eforturi proprii (Wisner *et al.*, 2004) chiar dacă punctual, pe zona respectivă, nu sunt afectate toate gospodăriile sau satele dintr-o comună.

Strict în gestionarea riscului de dezastru, deși încă neîncheiată, se observă o modificare de paradigmă. Deși, la început, rolul instituțiilor publice în gestionarea riscului de dezastru predomina covârșitor, responsabilitatea acestora s-a micșorat treptat, permițând și altor actori să intervină și să preia din aceasta. În primul rând, s-a realizat o descentralizare a responsabilității, de la nivel central la local, dar există parteneriate cu organizații neguvernamentale, ele însele foarte bine organizate și coordonate în misiuni. Acestora li se adaugă eforturile ultimilor ani, în care indivizii sunt responsabilizați prin reglementări formale să își asume gestionarea riscurilor la care sunt expuși și sunt obligați să aibă asigurare pentru potențiale pierderi. Totodată, relația dintre om și natură se află în schimbare. Riscurile globale (Beck, 2016) determină fluidizarea granițelor dintre sistemele social și natural.

Tranziția observată în Marea Britanie (McEwen *et al.*, 2018), către gestionarea riscului de dezastru prin creșterea suportului acordat de instituțiile responsabile pentru împuternicirea comunităților în vederea creșterii rezilienței la dezastru este observată și în alte state. Având în vedere această tendință, se creează nevoia de consolidare a abordării participative a

managementului riscului de dezastru pentru a stimula colaborarea comunităților în reducerea vulnerabilității și a expunerii, pentru a crește reziliența și diminua pagubele, precum și pentru a proteja viața și permite dezvoltarea sustenabilă, într-un complex om-natură (Hewitt, 2015, p. 32).

În România, accentul principal este plasat asupra reducerii riscului de hazard. Acest lucru reiese din acte normative, din denumirile instituțiilor responsabile sau din denumirea documentelor de gestionare (Ordonanța de Urgență 21/2004 privind Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență, Hotărâre nr. 557 din 3 august 2016 privind managementul tipurilor de risc, Inspectoratul Național pentru Situații de Urgență, Departamentul pentru Situații de Urgență, planuri de management al riscului de inundații).

O astfel de abordare permite explorarea a două dintre elementele dezastrului, a expunerii și a hazardului; astfel, vulnerabilitatea populației la inundații este marginalizată. Chiar și în spațiul academic, vulnerabilitatea este abordată dintr-o perspectivă tehnică: proiectul VULMIN, implementat în parteneriat de patru instituții (Academia Română, Institutul de Geografie; Institutul Național de Hidrologie și Gospodărire a Apelor; Universitatea din București, Facultatea de Geografie; Filiala Institutul de Cercetări pentru Instrumentație Analitică Cluj-Napoca) poartă denumirea „Vulnerabilitatea așezărilor și mediului la inundații în România în contextul modificărilor globale ale mediului” (VULMIN, 2016). Așadar, fără referire la vulnerabilitatea populației, deși este explorată într-o oarecare măsură în articolele scrise în cadrul proiectului.

Potențiale studii următoare

Pentru realizarea altor studii la nivel național despre fenomenele de inundații, dezastrele care au cea mai mare frecvență în România, impun realizarea unei mapări la nivel de localitate a mecanismelor de producere a inundațiilor și a pagubelor acestora. Aceste studii ar permite identificarea modului în care persoanele cu responsabilitate definesc dezastrul (Stallings, 1998) și vulnerabilitatea la dezastru, ceea ce ar permite o mai bună înțelegere a rațiunii intervențiilor prezente.

În România, plata asigurării locuinței împotriva dezastrelor este obligatorie. Cu toate acestea, în teren au fost respondenți care au menționat fie că nu plătesc asigurare, fie că au cunoștință de vecini care nu plătesc respectiva asigurare. Într-o cercetare viitoare ar putea fi explorat ce-i determină pe indivizi să renunțe la plata asigurării obligatorii pentru dezastre, cât și cum influențează memoria ultimului incident și pierderile suferite decizia de a continua plata

asigurării obligatorii. Rămâne de identificat dacă cu cât o familie a investit mai mult în locuire după experimentarea mai multor inundații (ceea ce presupune și că au locuit o perioadă mai lungă în zona/casa respectivă), cu atât este mai reticentă să se mute într-un alt spațiu unde nu este supusă riscului de inundații.

Pornind de la trei tipuri de cogniții care influențează pregătirea pentru hazard, făcând referire la un raport din Noua Zeelandă (Finnis, 2004), Blake și colaboratorii (Blake et al., 2017, p. 286) menționează: în funcție de cum percep indivizii riscul pentru hazard, în funcție de aprecierea măsurii în care ei înșiși vor fi afectați de concretizarea riscului respectiv și în funcție de cum apreciază disponibilitatea resurselor pentru a se recupera dacă riscul respectiv se concretizează. Acestea pot fi luate în considerare pentru realizarea unui studiu național care să argumenteze diferențele dintre riscurile percepute de locuitori și cele măsurate de experți.

Asistentul social nu are un rol principal în managementul dezastrelor, existând alte instituții cu responsabilitatea principală. Totuși, asistența socială are corpul teoretic și metodele pentru a oferi suport. Specialiștii au cunoașterea și abilitățile pentru a desfășura activități precum: de a media între comunitate și agenții cu rol principal în intervenții, de a susține, încuraja, capacita, împuternici grupurile vulnerabile să participe la organizarea reducerii riscului de dezastru și de a solicita politici echitabile pentru toți.

Într-o cercetare ulterioară se poate studia modul în care diferite tipuri de cunoaștere sau dispoziții (ori emoții, sentimente) influențează capacitatea indivizilor dintr-o localitate de a crește reziliența (McEwen et al., 2018, p. 330). De asemenea, pentru a fi eficiente, este probabil nevoie ca indivizii să internalizeze diferite comportamente pe care să le transforme în obiceiuri, mai ales acolo unde indivizii au comportamente care contribuie la transformarea unui hazard într-un dezastru. Un astfel de studiu ar permite să se observe și cum se transforma comportamentele în obiceiuri și cum pot contribui mesajele de avertizare și acțiunile de prevenire la transformarea activităților recomandate în obicei (Duhigg, 2013). Pentru că riscul este latent, pentru că indivizii reacționează diferit la risc, pentru că implementarea unor comportamente preventive pot determina reducerea pagubelor la manifestarea hazardurilor, pentru că indivizii sunt mobili și încurajați să migreze în vederea obținerii îndeplinirii nevoilor personale ori de familie, dar și altele, determină deseori ca indivizii să mențină un obicei pentru o anumită perioadă de timp, după care este întrerupt și înlocuit de alt răspuns pentru a deservi realității percepute.

Un viitor studiu ar putea explora legătura dintre capitalul social și cel comunitar în grăbirea proceselor de recuperare post-hazard. Este nevoie de a realiza alte studii pentru a analiza rolul parteneriatelor în refacerea sistemului social care include distribuirea vulnerabilității și a rezilienței la nivel comunitar.

Atât din interviurile cu experți, cât și din cele cu persoanele afectate și din observațiile din teren, expunerea la inundații nu vizează întotdeauna persoanele marginalizate din localitate. În unele situații chiar, poziția acestora este privilegiată. Un alt studiu ar putea explora modalitățile de construire a expunerii la inundații. Totodată, se poate avea în vedere care este participarea persoanelor din comunitate în serviciul voluntar pentru situații de urgență, cum se pregătesc pentru hazard și dezastru, care sunt interacțiunile dintre membrii, care sunt avantajele și dezavantajele activării persoanelor din localitate în acest serviciu voluntar.

Mulțumiri

Finalizarea acestei lucrări este una dintre cele mai incitante provocări. A fost un proces de durată care m-a purtat de la rezistența resimțită când era timpul să scriu la bucuria descoperirii. De-a lungul timpului nu am putut să nu compar între drumul parcurs de personajul principal din basme și finalizarea tezei de doctorat. Cu siguranță am resimțit traseul ca fiind un drum inițiativ în care am beneficiat de sprijinul unor persoane deosebite.

În primul rând, această lucrare nu s-ar fi concretizat fără viziunea, recomandările și încurajările oferite de coordonator, profesorul Doru Buzducea. O contribuție deosebită au avut membrii comisiei pentru elaborarea tezei: prof. univ. dr. Cosima Rughiniș, conf. univ. dr. Mircea Botescu și prof. univ. dr. Florin Lazăr. Le mulțumesc pentru recomandări și, mai ales, pentru criticile care au fost întotdeauna constructive. De asemenea, m-am bucurat de încurajările cadrelor didactice ale Departamentului de Asistență Socială, cărora le sunt recunoscătoare pentru sprijin și oportunități.

Cercetarea de teren a fost un proiect ambițios care mi-a adus satisfacții nenumărate. Procesul de colectare a datelor ar fi fost mult îngreunat fără deschiderea respondenților de a participa la studiu. Le sunt recunoscătoare tuturor locuitorilor afectați de inundații, persoane care m-au primit în gospodăriile lor pentru a-mi povesti despre experiențe uneori traumatizante. De asemenea, le mulțumesc angajaților primăriilor celor patru comune de studiu, instituțiilor publice centrale, regionale și județene, precum și reprezentanților organizațiilor neguvernamentale care au fost deschiși să descrie atât valoarea adăugată a activităților implementate, precum și care sunt obstacolele și lecțiile învățate în ultimii (aproximativ) 25 de ani. Întregul proces a fost facilitat de oportunitatea oferită de dl Ștefan Dorondel, cercetător științific I la Institutul de Antropologie „Francisc I. Rainer” al Academiei Române, de a însoți echipa de proiect pe teren, în vara precedentă.

De asemenea, m-am bucurat și de sprijinul colegelor mele doctorande, în special al Corinei și al Dianei, de la care am avut mereu ceva nou de învățat. Danei Gaba îi mulțumesc pentru discuțiile științifice și introspective, pentru recomandări și pentru încrederea pe care mi-o acordă. Prietenia Danei și a Georgianeii Rentea mi-a animat semnificativ viața de doctorand. Le mulțumesc tuturor pentru comentariile și recomandările oferite; ele au contribuit la îmbunătățirea tezei mele. Pentru eventualele limite și omisiuni, îmi asum întreaga responsabilitate.

Recunoaștere

Diferite secțiuni din primele trei capitole ale prezentei lucrări au fost concepute în cadrul bursei doctorale de care autoarea lucrării a beneficiat în cadrul activității „*Susținerea excelenței în cercetarea științifică doctorală interdisciplinară în domeniile economic, medical și al științelor sociale*”, proiect implementat de Academia de Studii Economice din București în parteneriat cu Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” București, Universitatea din București și Universitatea „Valahia” din Târgoviște. Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 Contract POSDRU/187/1.5/S/155463.

Analizarea datelor și redactarea lucrării au fost facilitate prin utilizarea softului Atlas.ti și a laptopului achiziționate în cadrul proiectului „Asistenții sociali din România: cine, ce, unde, cum?”, finanțat de Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică, CNCS – UEFISCDI, cod proiect PN-II-RU-TE-2014-4-2322.

Activitatea a 30 de luni din programul doctoral, inclusiv activitatea de teren, au fost facilitate de bursa doctorală oferită de Universitatea din București.

Bibliografie

Administrația Națională „Apele Române” (2015a) *Date – Informații specifice fiecărei Administrații Bazinale, cu privire la inundațiile istorice semnificative identificate pe teritoriul acesteia, prezentate sub formă de rapoarte (fișiere .xls)*. Available at: <http://www.rowater.ro/EPRI/EPRI.aspx> (Accessed: 25 May 2015).

Administrația Națională „Apele Române” (2015b) *Metodologie pentru identificarea și evaluarea inundațiilor semnificative care s-au produs în trecut, care au avut consecințe semnificative negative / adverse și care ar genera astfel de consecințe dacă s-ar produce în viitor*. Available at: <http://www.rowater.ro/EPRI/EPRI.aspx> (Accessed: 25 May 2015).

Administrația Națională „Apele Române” (2018) *Directiva analizată statistic*. Available at: [http://www.rowater.ro/Directiva analizat statistic/Directiva analizata statistic.aspx](http://www.rowater.ro/Directiva%20analizat%20statistic/Directiva%20analizata%20statistic.aspx) (Accessed: 6 September 2018).

Armaș, I. and Gavriș, A. (2016) ‘Census-based social vulnerability assessment for Bucharest’, in *Procedia Environmental Sciences*, pp. 138 – 146. Available at: https://www.researchgate.net/publication/299405085_Census-based_Social_Vulnerability_Assessment_for_Bucharest.

Babbie, E. (2010) *Practica cercetării sociale*. Iași: Editura Polirom.

Beck, U. (1992) *Risk Society. Towards a New Modernity*. 1st edn. London: Sage Publications (Theory, Culture & Society Series). doi: 10.2307/2579937.

Beck, U. (2016) *The Metamorphosis of the World*. 1st edn. Cambridge: Polity Press.

Berger, P. L. and Luckmann, T. (2008) *Construirea socială a realității*. București: Art.

Blake, D., Marlowe, J. and Johnston, D. (2017) ‘Get prepared: Discourse for the privileged?’, *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 25, pp. 283–288.

Burton, I., Kates, R. W. and White, G. F. (1993) *The Environment as Hazard*. 2nd edn. New York/London: The Guilford Press.

Cardona, O. (2004) ‘The Need for Rethinking the Concepts of Vulnerability and Risk from a Holistic Perspective: A Necessary Review and Criticism for Effective Risk Management’, in Bankoff, G., Frerks, Georg, and Hilhorst, Dorothea (eds) *Mapping vulnerability: disasters, development, and people*. London: Earthscan, pp. 37–51.

Chelcea, S. (2001) *Metodologia cercetării sociologice: metode cantitative și calitative*. București: Editura Economică.

Coppola, D. P. (2011) 'The Management of Disasters.', in *Introduction to International Disaster Management*. 2nd editio. Burlington: Butterworth-Heinemann. Available at: <http://common.books24x7.com/toc.aspx?bookid=41865>.

Dominelli, L. (2011) 'Climate change: social workers' roles and contributions to policy debates and interventions', *International Journal of Social Welfare*, 20, pp. 430–438.

Dominelli, L. (2012) *Green Social Work: From Environmental Crises to Environmental Justice*. Cambridge: Polity Press.

Duhigg, C. (2013) *The Power of Habit*. London: Random House.

EM-DAT (2018) *Guidelines*. Available at: <https://www.emdat.be/guidelines> (Accessed: 1 September 2018).

Gilbert, C. (1998) 'Studying disaster. Changes in the main conceptual tools', in Quarantelli, E. L. (ed.) *What is a disaster? Perspectives on the question*. Ediția II. Londra și New York: Routledge, pp. 3–12.

Guvernul României (2010) *Hotărâre nr. 846 din 11 august 2010 pentru aprobarea Strategiei naționale de management al riscului la inundații pe termen mediu și lung*, *Monitorul Oficial al României*. Available at: http://www.mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/2012-01-10_risc_inundatii_hg846din2010aprobareasmri.pdf (Accessed: 20 May 2018).

Hewitt, K. (2015) 'Framing Disaster in the "Global Village". Cultures of rationality in risk, security and news.', in Krueger, F., Bankoff, G., Cannon, T., Orłowski, B., and Schipper, E. L. F. (eds) *Cultures and Disasters. Understanding cultural framings in disaster risk reduction*. New York: Routledge, pp. 19–36.

Linnerooth-Bayer, J. and Amendola, A. (2000) 'Global Change, Natural Disasters and Loss-sharing: Issues of Efficiency and Equity', *The Geneva Papers on Risk and Insurance*, 25, pp. 203–219.

McEwen, L., Holmes, A., Quinn, N. and Cobbing, P. (2018) "'Learning from resilience': Developing community capital through flood action groups in urban flood risk settings with lower social capital', *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 27, pp. 329–342.

Murphy, B. L. (2012) 'Community-Level Emergency Management: Placing Social Capital', in Haque, C. E. and Etkin, D. (eds) *Disaster Risk and Vulnerability*. Montreal & Kingston: McGill-Queen's University Press, pp. 1–300.

Parlamentul României (1996) *Lege nr 107 din 25 septembrie 1996. Legea apelor, Monitorul Oficial al României nr. 244*. Available at: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/8565#id_artA468 (Accessed: 20 May 2018).

Perry, R. W. (2018) 'Defining Disaster: An Evolving Concept', in Rodriguez, H., Donner, W., and Trainor, J. E. (eds) *Handbook of Disaster Research*. 2nd edn. New York: Springer International Publishing, pp. 3–23.

Portes, A. (1998) 'Social Capital: Its Origins and Applications in Modern Sociology', *Annual Review of Sociology*, 24(1), pp. 1–24. doi: 10.1146/annurev.soc.24.1.1.

PreventionWeb (2013) *Romania - Risk Profile*. Available at: <http://www.preventionweb.net/english/countries/statistics/risk.php?cid=141> (Accessed: 15 October 2015).

Quarantelli, E. L. (2000) 'Disaster research', in Borgatta, E. F. and Montgomery, R. J. V. (eds) *Encyclopedia of Sociology*. 2nd edn. New York: Macmillan Reference USA, pp. 681–688.

Sorocovschi, V. (2004) 'Analiza riscurilor induse de inundațiile de pe râurile autohtone din nordul podișului Transilvaniei', in Filip, F. G. and Simionescu, B. C. (eds) *Fenomene și procese cu risc major la scara națională*. Editura Academiei Române, p. 427.

Stallings, R. A. (1998) 'Disaster and the Theory of Social Order', in Quarantelli, E. L. (ed.) *What is a disaster? Perspectives on the question*. Londra și New York: Routledge, pp. 127–146.

Tierney, K. J. (2007) 'From the Margins to the Mainstream? Disaster Research at the Crossroads', *Annual Review of Sociology*, 33, pp. 503–525.

UNISDR - Strategia Internațională a Națiunilor Unite pentru Reducerea Dezastrelor (2009) *UNISDR Terminologia privind Reducerea Riscului de Dezastru*. Available at: http://www.unisdr.org/files/7817_UNISDRTerminologyEnglish.pdf (Accessed: 7 May 2015).

VULMIN (2016) *Despre VULMIN*. Available at: <http://www.igar-vulmin.ro/index.html> (Accessed: 15 May 2018).

Wahlstrom, M. (2017) 'Social work and the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction', *European Journal of Social Work*, 20(3), pp. 333–336.

Wisner, B., Blaikie, P., Cannon, T. and Davis, I. (2004) *At Risk: Natural Hazards, People's Vulnerability and Disasters*. London: Routledge.

Zaharia, L., Ioana-Toroimac, G., Costache, R. and Crăciun, E. (2015) *The Flood Potential And Measures For Flood Risk Mitigation In Tecuci City, International Journal on Humanistic Ideology*. Available at:

http://aerapa.conference.ubbcluj.ro/2015/PDF/08_ZAHARIA_etal_56_63.pdf (Accessed: 15 March 2018).

Anexă – Cuprinsul tezei de doctorat

Cuprins

Listă tabele	6
Listă grafice	7
Listă figuri.....	8
Mulțumiri	9
Introducere	10
Capitolul 1 Introducere în studiul sociologic al dezastrelor	14
Capitolul 2 De la inundație la dezastru - cadrul conceptual al tezei	28
2.1 Inundația ca hazard: definiție și caracteristici	31
2.2 Expunerea: definiția expunerii la riscul de hazard	35
2.3 Riscul: definiție, caracteristici și descriere.....	36
2.4 Vulnerabilitatea populației la dezastru: explorarea conceptului	42
2.5 Dezastru: definiția și explicarea sa	49
Capitolul 3: Gestionarea riscului de dezastru	57
3.1 Măsuri structurale.....	65
3.2 Măsuri non-structurale	67
3.3 Rolul asistenței sociale în gestionarea riscului de dezastru.....	85
Capitolul 4: Gestionarea riscului de dezastru în context românesc	109
4.1 Rolul schimbărilor climatice asupra dezastrelor produse ca urmare a inundațiilor	111
4.2 Manifestarea inundațiilor în România.....	117
4.3 Legislația românească privind gestionarea inundațiilor	121
4.4 Asigurare împotriva dezastrelor produse ca urmare a manifestării inundațiilor	129
Capitolul 5 Studiu empiric	131
5.1 Metodologia cercetării.....	131
5.2 Analiza datelor colectate	142
5.3 Limitele cercetării	277
Capitolul 6 Concluzii	281
Bibliografie	295
Recunoaștere	307

Anexe.....	308
Anexa 1 Figuri schimbări climatice și grafic.....	308
Anexa 2 Fișa de consimțământ.....	311
Anexa 3 Ghid de interviu instituții publice și organizații neguvernamentale.....	312
Anexa 4 Ghid de interviu pentru membrii comunităților.....	314
Anexa 5 Fișă a localității de completat la primărie.....	316
Anexa 6 Fișă de observație.....	319
Anexa 7 Fotografii din cercetarea de teren.....	320